

specielle stilling under alle omstændighederne være lettere end forsøget på at formulere en generel regel.

4. Undtagelser fra reglen om, at statstjenestemænd skal have dansk indfødsret. Tjenestemandspensionslovens § 19 og 19 a og en mulig udvidelse af bestemmelserne

4.1. Tjenestemandspensionslovens § 19 og 19 a

Reglerne om tjenestemænd er i Danmark fordelt på to love. Tjenestemandsløven af 1969 indeholder regler om tjenestemændenes pligter, disciplinære forseelser, afskedigelse og fastsættelsen af løn og andre ansættelsesvilkår. Tjenestemandspensionsloven af 1969 indeholder regler om tjenestemænds pensionsrettigheder, den ansættelsesperiode, der er nødvendig for at opnå ret til pension, afskedsgrundene og deres konsekvenser for pensionsrettighederne, pensionernes størrelse, pensioner til pårørende osv.

I princippet er anvendelsesområdet for de to love det samme. Tjenestemandspensionslovens § 1, stk. 1, lyder sådan: »Denne lov omfatter tjenestemænd, der er ansat efter loven om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.« Dette princip følges imidlertid ikke fuldt ud. § 19 og § 19 a handler om særlige grupper af statsansatte, der ikke er omfattet af tjenestemandsløven.

I henhold til § 19 kan vedkommende minister bestemme, at statsborgere i de andre nordiske lande, som har ansættelse inden for det i § 1, stk. 1, angivne område, i pensionsmæssig henseende behandles efter reglerne i tjenestemandspensionsloven.

§ 19 a indeholder en tilsvarende regel vedrørende fremmede statsborgere, som har ansættelse som professor eller i lignende stillinger, der forudsætter en videnskabelig uddannelse.

Bemærkningerne til lovforslagene om disse to paragraffer begynder med at fastslå, at i henhold til grundloven kan kun danske statsborgere ansættes som tjenestemænd. For at fremme en vis grad af udveksling af personale i de offentlige tjenester i de nordiske lande og for at lette ansættelsen af særligt kvalificerede videnskabsmænd vil § 19 og § 19 a gøre det muligt at ansætte de to nævnte grupper af udlændinge på tilsvarende vilkår som egentlige tjenestemænd. (Bet. 483/1969, 2. del: Efterløn, side 47 og side

78, og Folketingstidende 1971/72, tillæg A, sp. 1740-41).

En detaljeret retlig gennemgang af § 19 og § 19 a rejser to spørgsmål.

1) I hvilket omfang svarer retsstillingen for dem, der er omfattet af § 19 og 19 a, til de egentlige tjenestemænds?

I det store og hele er deres status identisk. Løn og ansættelsesvilkår er de samme. De, der er omfattet af § 19 og 19 a, har ret til en pension af samme størrelse som tjenestemænds, når de søger sig afskediget på grund af sygdom eller alder, eller hvis de afskediges af grunde, der ikke kan tilregnes dem, eller hvis de ikke vil acceptere en forflyttelse. Og ligesom tjenestemænd har de ikke ret til at strejke.

I to - ekstraordinære - situationer er retsstillingen for dem, der er omfattet af § 19 og 19 a, anderledes og mindre favorabel end de egentlige tjenestemænds.

De har ikke ret til den særlig favorable midlertidige kompensation, som skal betales til tjenestemænd, hvis deres stillinger nedlægges (rådighedsløen), se ovenfor side 7.

De er ikke omfattet af de særlige regler om disciplinærforfølgning. Disse regler indfører særlige disciplinærstraffe for tjenesteforseelser og en speciel procedure, som skal følges, før der ikendes sådanne straffe. De mulige straffe rækker fra advarsel til afsked, og proceduren er en partsproces og derfor meget domstolslignende. Da afsked som disciplinærstraf for tjenesteforseelse selvfølgelig kan tilregnes vedkommende, er resultatet af en sådan afskedigelse, at pensionsrettighederne mistes. Den særlige disciplinærprocedure kan derfor betragtes som en af tjenestemændenes retsgarantier.

2) Er § 19 og 19 a i overensstemmelse med grundlovens § 27?

De to paragraffer blev vedtaget af Folketinget uden nogen diskussion af de grundlovmæssige aspekter. Deres grundlovmæssighed er ikke indiskutabel, men de kan sandsynligvis begrundes med følgende argument: Det er - inden for de grænser, som sættes af grundlovens stiltiende forudsætninger, nævnt ovenfor side 18 - lovgivningsmagten, der trækker grænselinjen mellem ansættelse som tjenestemand og ansættelse på andet retsgrundlag. De grænser, som sættes af stiltiende forudsætninger, er ikke